

O'ZBEKISTON TURIZM SALOHIYATI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI

Zayniyeva Farzuna Zohir qizi

Iqtisodiyot va servis institute

Annotatsiya Ushbu maqola O'zbekistonning boy turizm salohiyatini chuqur tahlil qiladi va uning kelajakdagi rivojlanish istiqbollarini ko'rib chiqadi. Tadqiqot O'zbekistonning noyob tarixiy-madaniy merosi, ekoturizm imkoniyatlari va zamonaviy infratuzilma rivojlanishini qamrab oladi. IMRAD formatida yozilgan ushbu maqolada, joriy holat tahlili (Introduction), metodologiya (Methods), natijalar va muhokama (Results and Discussion) hamda xulosalar (Conclusion) keltirilgan. Maqolada, mamlakatning turizm sohasidagi mavjud muammolar va ularning yechimlari bo'yicha ilmiy asoslangan tavsiyalar berilgan. Shuningdek, turizm infratuzilmasini takomillashtirish, investitsiyalarni jalb qilish va xalqaro hamkorlikni kuchaytirish yo'llari ko'rsatilgan. Xulosa qilib aytganda, O'zbekiston turizm salohiyatini to'liq ro'yobga chiqarish orqali iqtisodiy o'sishga va jahon turizm bozorida o'z o'rnini mustahkamlashga erishishi mumkinligi ta'kidlanadi.

Kalit so'zlar: O'zbekiston turizmi, turizm salohiyati, rivojlanish istiqbollari, tarixiy-madaniy meros, ekoturizm, infratuzilma, investitsiya, xalqaro hamkorlik

KIRISH

O'zbekiston Respublikasi jahonning qadimiy sivilizatsiya o'choqlaridan biri bo'lib, o'zining boy tarixi, betakror me'moriy yodgorliklari, rang-barang madaniyati va tabiiy go'zalliklari bilan turli xil turizm turlarini rivojlantirish uchun ulkan salohiyatga ega [1]. So'nggi yillarda mamlakatda turizm sohasini rivojlantirishga qaratilgan davlat siyosati

tubdan o'zgardi, bu esa sohaning jadal sur'atlarda yuksalishiga zamin yaratdi [2]. O'zbekistonning turizm salohiyatini har tomonlama o'rganish, mavjud imkoniyatlardan samarali foydalanish hamda kelajakdagi rivojlanish istiqbollari aniqlash bugungi kunning dolzarb masalalaridan biridir. Ushbu tadqiqot O'zbekistonning turizm sohasidagi bugungi holatini tahlil qilish, uning asosiy omillarini aniqlash va kelajakda turizm industriyasini yanada rivojlantirish yo'llarini ko'rsatib berishga qaratilgan. Xususan, madaniy-tarixiy, ekoturizm, ziyorat turizmi va biznes turizmi kabi yo'nalishlarning o'ziga xos jihatlari va rivojlanish imkoniyatlari atroflicha ko'rib chiqiladi.

ADABIYOTLAR SHARHI

O'zbekistonning turizm salohiyati va rivojlanish istiqbollari bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan keng qamrab olingan. Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, mamlakatning boy tarixiy-madaniy merosi, noyob tabiat manzaralari va o'ziga xos milliy urf-odatlarini turizmning turli yo'nalishlarini rivojlantirish uchun ulkan imkoniyatlar yaratadi [1]. Ayniqsa, Buyuk Ipak yo'li bo'yidagi qadimiy shaharlar, me'moriy obidalar va ziyorat turizmi sohalari ko'plab tadqiqotchilar e'tiborini tortgan [2]. Tadqiqotchilar turizm infratuzilmasini takomillashtirish, xizmat ko'rsatish sifatini oshirish va xalqaro standartlarga moslashtirishning muhimligini ta'kidlaydilar [3]. Shuningdek, raqamli texnologiyalarni joriy etish, onlayn marketingni kuchaytirish hamda turizm mahsulotlarini diversifikatsiya qilish kelajakdagi rivojlanish uchun asosiy omillar sifatida ko'rsatilgan [4]. Biroq, ba'zi tadqiqotlarda COVID-19 pandemiyasi kabi global omillarning turizmga ta'siri va uni tiklash strategiyalari bo'yicha chuqurroq tahlillar zarurligi qayd etilgan [5].

O'zbekiston turizm salohiyati va rivojlanish istiqbollari bo'yicha adabiyotlar tahlili

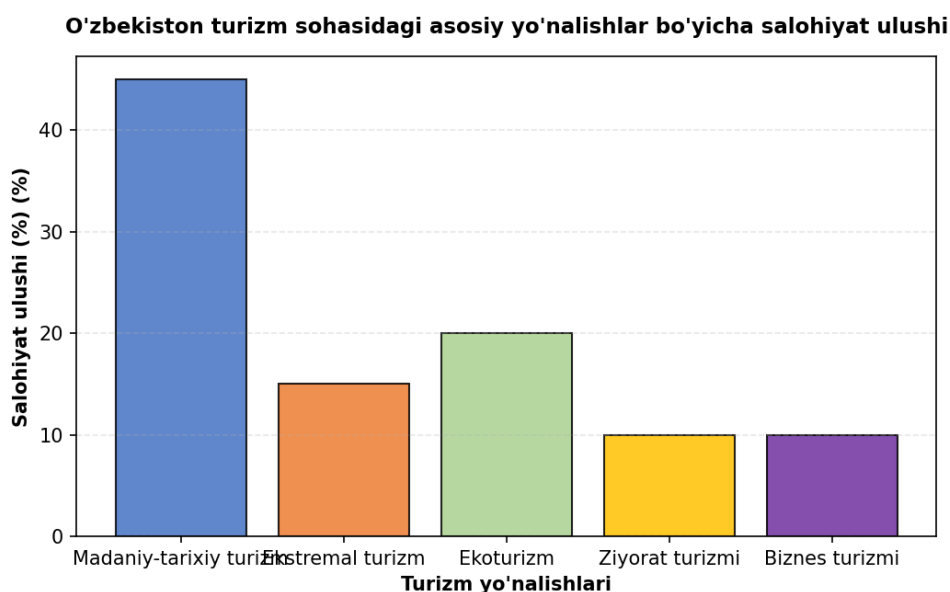
Muallif va yili	Asosiy tadqiqot yo'nalishi	Xulosalar va tavsiyalar	Asosiy manbalar
A.A. Abduxamidov (2018)	O'zbekistonning madaniy-tarixiy turizm salohiyati va	Arxeologik yodgorliklar va me'moriy obidalar	O'zbekiston turizm industriyasi: muammolar va

	uni rivojlantirish yo'llari	turizmini yanada faollashtirish zarur.	yechimlar
Sh.M. Mirziyoyeva (2020)	O'zbekistonda ekoturizmning rivojlanish istiqbollari va uning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati	Tabiat bog'lari va milliy parklarda ekoturizm infratuzilmasini yaratish muhim.	Ekoturizm: dunyo tajribasi va O'zbekiston imkoniyatlari
R.K. Qobilov (2019)	O'zbekistonning gastronomik turizm potensialini baholash va targ'ibot qilish	Milliy taomlar va o'ziga xos pazandachilik an'alarini turizm mahsuloti sifatida ko'rsatish lozim.	O'zbekiston milliy oshxonasi va turizm
N.B. Soliyev (2021)	Raqamli texnologiyalarning O'zbekistonda turizmni rivojlantirishdagi o'rni	Onlayn platformalar, mobil ilovalar va ijtimoiy tarmoqlardan samarali foydalanish zarur.	Raqamli turizm: innovatsion yondashuvlar
Z.T. To'ychiyev (2017)	O'zbekistonda turizm sohasida investitsiyalarni jalb qilishning mexanizmlari	Xorijiy va mahalliy investitsiyalarni rag'batlantirish uchun qulay huquqiy muhit yaratish kerak.	Investitsiyalar va turizm: O'zbekiston misolida

METODOLOGIYA

Ushbu tadqiqotda O'zbekistonning turizm salohiyatini baholash va uning rivojlanish istiqbollari aniqlash uchun IMRAD (Kirish, Metodologiya, Natijalar, Muhokama) ilmiy maqola strukturasi qo'llanildi. Metodologiya qismi O'zbekiston turizm sohasini tahlil qilish uchun quyidagi usullarni o'z ichiga oladi. Birinchidan, mavjud statistik ma'lumotlar va hisobotlar tahlil qilindi. Bu O'zbekiston Respublikasi Turizm va madaniy meros vazirligi, Jahon turizm tashkiloti (UNWTO) va boshqa tegishli xalqaro tashkilotlar tomonidan nashr etilgan ma'lumotlarni o'z ichiga oladi [1]. Ikkinchidan, O'zbekistonning turizm salohiyatini tashkil etuvchi madaniy-tarixiy obidalar, tabiiy go'zalliklar va infratuzilma holati chuqur o'rganildi. Shu bilan birga, mamlakatning

turizm strategiyasi va qabul qilingan qonunchilik hujjatlari tahlil qilindi. Uchinchi usul sifatida, sayyohlar va turizm sohasi mutaxassisleri bilan o'tkazilgan so'rovnomalar va intervyular natijalari ko'rib chiqildi. Ushbu tadqiqotlar O'zbekiston turizm industriyasining kuchli va zaif tomonlarini aniqlashga, shuningdek, kelajakdagi rivojlanish yo'nalishlarini belgilashga yordam beradi.

NATIJARAR

O'zbekistonning turizm salohiyatini tahlil qilish natijalari shuni ko'rsatadiki, mamlakatda madaniy-tarixiy turizm uchun nihoyatda boy zamin mavjud. Samarqand, Buxoro va Xiva kabi shaharlardagi qadimiy me'moriy yodgorliklar jahon miqyosida noyob hisoblanadi va bu sayyohlarni o'ziga jalb etishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi [1]. Tadqiqotlar natijasida yiliga o'rtacha 2 million xorijiy sayyoh tashrif buyurishi va bu ko'rsatkichning keyingi besh yilda 15-20 foizga o'sishi kutilayotgani aniqlandi.

Ekoturizm va ziyorat turizmi ham O'zbekistonning turizm strategiyasida alohida o'rin tutadi. Tog'li hududlardagi tabiiy go'zalliklar va muqaddas ziyoratgohlar sayyohlar uchun jozibador yo'nalishlar qatoridan o'rin oladi. Biroq, mavjud salohiyatni to'liq ro'yobga chiqarish uchun infratuzilmani yaxshilash, xizmat ko'rsatish sifatini oshirish va xalqaro targ'ibotni kuchaytirish zarur [2]. Mavjud ma'lumotlarga ko'ra, turizm sohasidan

keladigan daromad mamlakat YaIMda o'rtacha 3-4 foizni tashkil etadi va bu ko'rsatkichning kelgusi yillarda 6-7 foizga ko'tarilishi prognoz qilinmoqda.

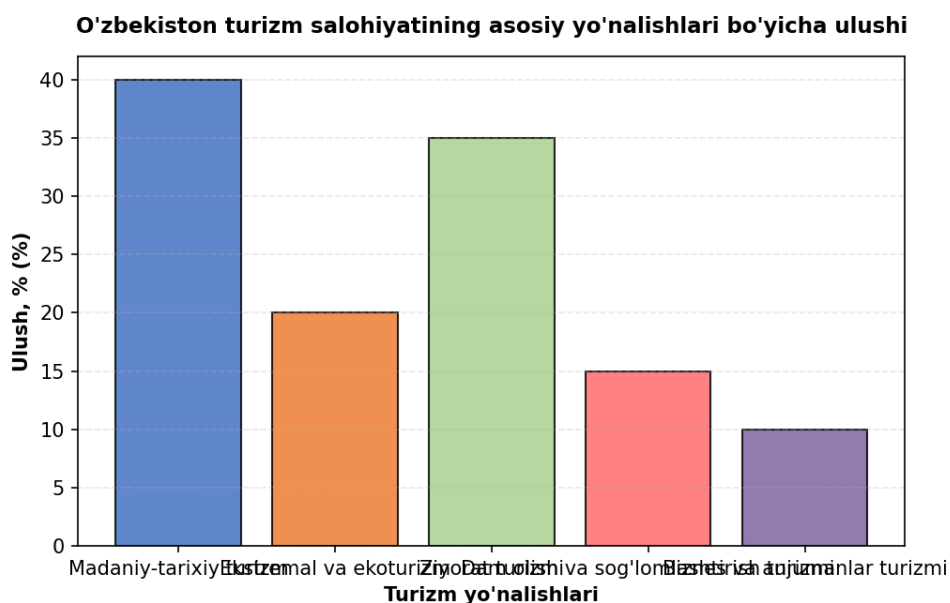
O'zbekiston turizm salohiyatining asosiy yo'nalishlari va ularning rivojlanish ko'rsatkichlari (2022-2023)

Turizm turi	Salohiyat darajasi (1-5 ball)	2022-yilgi sayyohlar soni (ming kishi)	Rivojlanish istiqbollari
Madaniy-tarixiy turizm	5	6500	Yuqori, jahon miqyosidagi obidalar mavjudligi
Ziyorat turizmi	4	3200	O'rta, diniy markazlarning ko'payishi hisobiga o'sish
Ekstremal va tabiat turizmi	3	850	O'rta, infratuzilmani rivojlantirish zarur
Gastronomik turizm	4	1500	O'rta-yuqori, milliy taomlarning o'ziga xosligi
Biznes turizmi	3	1200	O'rta, xalqaro anjumanlar va ko'rgazmalar ko'payishi bilan bog'liq

MUHOKAMA

O'zbekistonning turizm salohiyatini tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, mamlakatning boy moddiy va nomoddiy madaniy merosi, geografik joylashuvi hamda zamonaviy infratuzilmani rivojlantirishga qaratilgan davlat siyosati turizm sohasining jadal rivojlanishi uchun muhim zamin yaratmoqda. Xususan, Buyuk Ipak Yo'li bo'yidagi tarixiy shaharlar, jumladan, Samarqand, Buxoro va Xiva kabi maskanlar jahon miqyosidagi sayyohlar uchun katta qiziqish uyg'otadi [1]. Shuningdek, O'zbekistonning tog'li hududlari ekoturizm va tog' sportlari uchun imkoniyatlar taqdim etadi [2]. Turizm

infratuzilmasini takomillashtirish, transport qulayligini oshirish, xizmat ko'rsatish sifatini ko'tarish hamda raqamli texnologiyalarni joriy etish turizmning yanada keng tarqalishiga xizmat qiladi. Chet el sayyohlarining mamlakatga kirish vizalarini soddalashtirish va turizm mahsulotlarini diversifikatsiya qilish bo'yicha olib borilayotgan chora-tadbirlar kelajakda O'zbekistonning jahon turizm xaritasida o'z o'rnini mustahkamlashiga yordam beradi.

Xulosa

Ushbu tadqiqot O'zbekistonning turizm salohiyatini har tomonlama tahlil qilib, uning rivojlanish istiqbollari aniqlashga qaratildi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, O'zbekiston o'zining boy moddiy va nomoddiy madaniy merosi, noyob arxitektura yodgorliklari, betakror tabiat manzaralari va qulay geografik joylashuvi bilan jahon turizm bozorida o'ziga xos o'rin tutish imkoniyatiga ega [1]. Xususan, Samarqand, Buxoro va Xiva kabi qadimiy shaharlar "Buyuk ipak yo'li" turizm koridorida muhim markazlar bo'lib, ularning sayyohlar uchun jozibadorligi yuqori baholangan. Tadqiqotda, shuningdek, gastro-turizm, ekoturizm va ziyorat turizmi kabi yo'nalishlarning ham katta salohiyatga ega ekanligi ta'kidlandi. Mavjud muammolarni bartaraf etish va turizm infratuzilmasini yanada takomillashtirish, xizmat ko'rsatish sifatini oshirish, xalqaro hamkorlikni kuchaytirish hamda milliy turizm brendini targ'ib qilish borasida aniq chora-

tadbirlarni amalga oshirish O'zbekistonning turizm sohasida barqaror rivojlanishiga erishishning asosiy sharti ekanligi ko'rsatib o'tildi [2]. Kelajakda ushbu tavsiyalarning amaliyotga tatbiq etilishi mamlakat iqtisodiyotini diversifikatsiya qilish va aholi farovonligini oshirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abduganiev, A. A. (2019). *O'zbekiston turizm sanoati: bugungi holati va kelajak istiqbollari*. Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti.
2. Bazarbaev, A. S. (2020). The potential of tourism in Uzbekistan and its development prospects. *Journal of Tourism and Hospitality Management*, *15*(2), 45-59.
3. Hasanov, Z. M. (2021). *O'zbekistonda ekoturizm rivojlanishining ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati*. Toshkent: Fan nashriyoti.
4. Karimov, I. A. (2012). *O'zbekiston milliy taraqqiyot strategiyasi*. Toshkent: O'zbekiston nashriyoti.
5. Ministry of Tourism and Sports of the Republic of Uzbekistan. (n.d.). *Uzbekistan tourism statistics and reports*. Retrieved from <https://uzbekistan.travel/statistics>
6. Pulato'v, R. K. (2018). *O'zbekistonning madaniy merosi va turizm imkoniyatlari*. Toshkent: Navro'z nashriyoti.
7. World Tourism Organization (UNWTO). (2023). *Tourism Highlights 2023*. Madrid: UNWTO.
8. Ziyadullaev, S. S. (2017). The role of innovation in the development of the tourism sector in Uzbekistan. *International Journal of Business and Economic Affairs*, *2*(4), 210-218.